

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni s
štampljko dot. organizacije.Člani strokovnih organizacij,
priključeni Strokovni komi-
siji za Slovenijo, dobivajo
listi brezplačno.

Rokopisi se ne vračajo.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, poštni predal 290.Čekovni račun št. 13.562.
Telefon Interurban št. 3478.

Akcija URSSJ za povišanje mezd in plač Mezde in plače

Mezde kot internacionalni (mednarodni) problem. — Nacionalna (narodno-državna) zakonodaja o mezdah. — Mera pod katero se ne sme iti.

Tako, kakor predstavlja reguliranje delovnega časa problem, ki interesira vse države in kateri se mora regulirati na mednarodni (internacionalni) podlagi, istotako je vprašanje delavskih mezd in nameščenjskih plač problem, ki išče mednarodne (internacionalne) rešitve. Izdelki raznih držav se pojavljajo na mednarodnih (internacionalnih) trgih. Zamenjava dobrin je konkurenčna. Podjetja posameznih držav se ljubosumno trudijo, da bi konkurenčne sposobnosti v mednarodnem tekmovanju ne trpele in vsaka grupa se trudi, da se pojavi s svojimi izdelki pod kolikor mogoče ugodnimi pogoji.

Eden od važnih faktorjev, ki v konkurenčnih sposobnostih igra pomembno vlogo, so delavske mezde in nameščenjske plače. Zato je logično in umljivo, da bi se moralo vprašanje delavskih plač enako, kakor vprašanje delovnega časa, gledati in pojmovati z mednarodnega stališča in reševati na mednarodni podlagi. Mednarodni biro dela v Ženevi se je že pečal s temi vprašanji, ali žalibog, z začetne točke se še to vprašanje ni premaknilo dalje.

Pa naj vprašanje mezd in plač predstavlja še tak mednarodni problem,

bi se zelo močili vsi, ki bi sedeli s prekrižanimi rokami in čakali, da se to velevažno in pomembno vprašanje rešuje samo na mednarodnih forumih.

Samo naivneži, ali škodoželjni bi mogli zahtevati, da se vzame to vprašanje z dnevnega reda ene in druge države in da se čaka na — mednarodno rešitev. Še nikoli ni bilo nekaj sklenjenega mednarodno, preden niso problemi, za katere je šlo, bili obravnavani in sklenjeni v posamezni državi in se tako že v tej ali oni državi niso konkretno izvajali.

Mednarodne rešitve so vedno bile samo barometer položaja, kako se je izkristaliziral v tej ali oni državi ta ali oni problem.

So meje, preko katerih državna celota z znižanjem in rušenjem delavskih mezd in nameščenjskih plač ne more in ne sme iti. Državna zakonodaja raznih držav je že davno pred svetovno vojno intervenirala v takih slučajih, kjer drugi faktorji radi kakšnihkoli namenov niso mogli, da bi obstoječe razmere izboljšali v korist delavcev in nameščencev. Znano je na primer, da so bili delavci v hišni industriji v vseh državah vedno najbolj izpostavljeni znižavanju svojega zaslužka. In ta problem in bedni položaj teh ljudi je bil predmet javne pozornosti, ker se ni moglo več gledati naravnost suženjskim razmeram v katerih so živeli ti delavci.

Med tem, ko so se za delavce v industriji in v obrti, katere so grupirane po raznih strokah, delavci sami s svojimi strokovnimi organizacijami pomagali in mezde regulirali, kakršna je pač bila moč organizacije, delavci in delavke v hišni (domači) industriji so bili prepuščeni sami sebi. To je vedno bila razkrojena, raztresena vojska, nesposobna, da se organizira, brez inicijative, da kolektivno (skupno, združeno, organizirano) brani svoje življenske interese, a prav posebno vpliva na spremembo svojega položaja v svojo korist.

Državne (nacionalne) zakonodaje so v teh slučajih predpisale minimalne cene za delo, bodisi v mezdo, bodisi po kosu. Ta zakonodajna intervencija je pomenila rešitev tisočim in tisočim delavcem in njihovim družinam.

Državne (nacionalne, domače) zakonodaje so že od nekdaj uveljavile pravilo, da mora država vedno intervenirati tam, kjer posebne grupe in panoge radi premoči protivnih faktorjev ne morejo doseči svoje pravice. S temi nacionalnimi zakonodajami so države priznale, da treba dati delavcem in nameščencem široke možnosti, da razvijejo svojo lastno samopomoč, ki je zastopana v slobodnih strokovnih (sindikalnih) organizacijah. S tem samim so priznale, da se morajo strokovne organizacije delavcev in nameščencev favorizirati in njihovo inicijativo za obrambo delavskih mezd in nameščenjskih plač podpirati in pomagati ali vsaj ne ovirati.

Mi živimo danes v izredno težkih gospodarskih razmerah. One so tako težke, da tudi celo delavci tistih gospodarskih panog, ki so v stanu da se organizirajo in ki so dobro organizirani, nimajo možnosti, da vodijo tarifne (mezde) akcije in gibanja, ker je dolgoletna gospodarska kriza in ogromno število nezaposelnega delavstva iste stroke, tako velika, da ovira in celo onemogoča takšna mezdana gibanja.

Pod vtisom dolgotrajne gospodarske krize in velikega števila nezaposlenih so mezde in plače vseh delavcev in nameščencev globoko padle. Nastal je položaj, kakor je bil nekoč pri delavcih in delavkah domače (hišne) industrije. In tak položaj izziva, logično, tudi takšno javno intervencijo, kakršna je bila tedaj.

Mi moramo pristopiti k reševanju problema o mezdah in plačah. Treba je sestaviti nekoliko vzorcev za razne vrste podjetij, strok ali panog. To ni težko. Poznan je fiziološki (telesni) minimum za eksistenco enega delavca in za potrebe ene družine. Znano se istotako tudi mezde delavca istih podjetij, strok ali panog v sosednjih državah, katerih izdelki odgovarjajo stopnji razvoja naše produkcije. Minimalne mezde in plače bi na podlagi teh podatkov služile kot baza, pod katero bi se z znižanjem mezd in plač ne smelo iti.

Najidealnejša bi bila baza, če bi mezde in plače za celo državo na vseh teritorijih bile regulirane s kolektivnimi pogodbami, katere bi sklepale strokovne organizacije delavcev in nameščencev ter delodajalske korporacije. V tem pravcu bi se naj delovalo in mezde na tak način reguliralo za vse panoge delavcev in nameščencev, ki imajo svoje razvite in reprezentativne svobodne strokovne organizacije.

Milosti pa pri tem, seveda, ne smejo biti prepuščene niti one panoge ali grupe delavcev in nameščencev, ki nimajo svojih organizacij. Tudi njim mora biti dana možnost, da regulirajo svoj zaslužek na višji osnovi.

Zakon o zaščiti delavcev kakor tudi Obrtni zakon predvidevata, da

se delovne razmere regulirajo s kolektivnimi ali individualnimi pogodbami.

Individualne (osebne) pogodbe v teh razmerah ne pomenijo nič drugega nego delavce in nameščenice prepustiti milosti močnejšega.

Zato mora v vseh slučajih oblast favorizirati (podpirati) kolektivno pogodbo, pa če tudi bi veljala samo za eno podjetje.

Organi, ki bi na bazi predpisanih minimalnih mezdah sklepali kolektivne pogodbe, bi naj bile strokovne organizacije. Tam, kjer ni strokovnih organizacij, pa delavski in nameščenjski zaupniki, pa bodisi v smislu Zakona o zaščiti delavcev izvoljeni, bodisi specijelno izvoljeni za sklepanje kolektivnih pogodb s podjetjem.

Ko bi delavci enega podjetja izrazili zahtevo, da hočejo kolektivno pogodbo, in to sporočili Inspekciji dela direktno ali preko Delavske zbornice, bi se kolektivna pogodba brezpogojno morala skleniti.

Ako delavci in nameščenice izrazijo željo, da v njihovem imenu govori zastopnik organizacije, mora to veljati. Zastopnik Delavske zbornice pa bi moral pri teh pogodbah biti brezpogojno navzoč. Vse pogodbe o mezdah in vseh drugih delovnih pogojih bi morale biti registrirane pri Delavski zbornici.

Delavske in nameščenjske strokovne organizacije morajo razviti široko in živo akcijo, da bode v tem pravcu kolikor mogoče koristnega ustvarjeno.

Razredni boj

Kdo ga povzroča in ustvarja? — Ataka na socialno-politično zakonodajo. — Ali mora delavstvo brezpogojno in ponižno kloniti, če podjetniku ni kakšen socialno-političen zakon po volji? — Ali ni to konkretni dokaz v praksi, kdo povzroča in ustvarja razredni boj?

Ni dovolj, da so vso težino gospodarske krize kapitalisti vrgli na ramena delovnega ljudstva, predvsem na delavca in kmeta, ni dovolj, da hočejo povsod znižavati plače in mezde, češ, da profit ne sme trpeti, ni dovolj, da so krik o dvojnem zaslužku sprejeli, kot nekak širm, za katerega so skrili svoje profite, a takozvanim »dvojnem zaslužkarjem« — ženi, če je tudi mož v službi — zreducirali prejeme, a to samo nižjim, ne, hočejo še poslabšati delavsko zakonodajo.

Delavstvo in nameščenstvo, to je stroj, ki se ga mora pošteno izrabiti dokler še funkcionira, potem pa, ker ga je v izobilju, nadomestiti z drugim, takšno je naziranje gospodov človekov-kapitalistov.

Kaj bi že res moral vsak, ki se ga nastavi ali zaposli in se mu zato plačuje plačo in mezdo, moral biti gospod, to je, imeti dopust, imeti takšen in takšen zaslužek, odpovedati bi se mu smelo le za takšno in takšno dobo, če zbolí, mu še plačevati, ko pa je vendar dovolj drugih takšnih, če eden ne bo pariral, se ga nadomesti z desetimi, ki bodo parirali.

Takšno mnenje gospodov podjetnikov je pripravilo naskok na socialno zakonodajo, na Obrtni zakon, ter izdelalo predloge, kako se ga naj spremeni in po njihovem in za njih, gospode podjetnike, izboljša.

Tu se je pokazalo v praksi, kdo povzroča in ustvarja razredni boj. In naj še kdo tako zmerja, nas, ki govorimo o razrednem boju in njega neizbežnosti v današnji družbi, češ, da ga mi propagiramo itd., tu ima sedaj najbolj jasen, svež in praktičen dokaz, kdo povzroča in ustvarja razredni boj.

Obrtni zakon bi radi podjetniki imeli noveliziranega, izpremenjenega in so se lotili njegovega drugega dela, ki govori o delavstvu in uslužbenstvu. Ta drugi del jim je najbolj nevršen. In tiho, skrito so vse to pripravljali, da bi se ja ne izvedelo prehitro, ali če bi bilo mogoče v ministristvu doseči, da bi se ta sprememba kar tako čez noč, na podlagi pooblastila, ki ga je dobil Minister za obrt in trgovino, izvršila.

Vsebina predloga je v resnici takla, da se res strmežljivo in hinavsko skriva pred javnostjo.

Glavni napad predloga je naperjen proti zasebnim nameščencem. V bodoče naj bi spadali pod določbe o nameščenjih višjega značaja le višji

trgovski in višji netrgovski pomočniki.

Gros trgovskih pomočnikov in gros pisarniškega osebja bi se izjednačil z navadnim ročnim delavstvom. Izgubil bi pravico do dopustov, v slučaju bolezni bi imel pravico do plače le po 3 dni, odpust bi bil 14 dneven, če prejemajo mesečno plačo in dvodnevne, če prejemajo tedensko plačo.

Kompetenca obrtnih sodišč bi se za vse delavstvo znižala na spore pod 3000 Din (doslej 12.000 Din).

Obrtni zakon naj bi v bodoče za težake sploh ne veljal. (Predlagatelji se pri tem pač niso zavedali, da so obrtni zakon v toliki meri poslabšali, da bi bilo to za težake še sreča, ker bi stopil v tem slučaju za težake v veljavo boljši civilni zakon.)

Glavni udarci, ki jih naperja predlog proti pravicam delavstva

so:

Odpovedni rok naj bi bil:

Delavci, najeti za čas prehodne potrebe, — za čas prehodne potrebe se smatrajo najeti delavci do dvomesečne zaposlitve, — brez odpovednega roka.

Težaki odpovedni rok na 24 ur, delavci, ki dobivajo plačo na teden, na 48 ur in le delavcem, ki dobivajo plačo na mesec, bi ostal 14 dnevni odpovedni rok.

Cl. 219. se spremeni tako, da pripada delavcu plača v slučaju obolenja le za tri dni (mesto dosedanjih sedem). Večje obveze poslodavceve za slučaj bolezni napram osebju, ki pri poslodavcu stanuje (§ 229 in 230), se ukinjajo.

V § 220. se dostavi:

Delavec nima pravice do plače v slučaju izključitve (obustave dela v podjetju), če je z obustavitvijo sporazumen. Jasno je, da tu ne more iti nikdar za dobrovoljen, temveč za izsiljen sporazum pod pretnjo odpusta, s čimer postaja ves ta člen iluzoričen.

Terjatve za plačo, nadure etc. naj bi zastarale v 6 mesecih.

Proti vajencem.

Minimum vajeniške dobe naj se podaljša od dveh na tri leta. Zato naj se obvezno obiskovanje strokovno nadaljevalnih šol ukine. Cl. 267., po katerem pripada vajencu odškodnina za delo, se ukinja.

Ako prekine vajenec »po svoji krivdi« uk pri enem poslodavcu, se mu pri drugem dovršena leta ne sme-

Ne pozabite

**da je Cankarjeva družba
Vaša delavska književna družba. Za borih
20 Din letno Vam daje
4 lepe, Vaše, delavske
knjige.**

**Ne izostanite od
članstva, da bo
tudi letos „Cankarjeva družba“
z 24.000 knjigami
pozdravila
delavski razred**

jo vračunati. Šolski pouk se mora vršiti vsako nedeljo od 8. do 12 ure, 3 ure pa ob delavnikih v nadurnem času (po 7. uri zvečer).

To je na hitro roko sestavljen izveček glavnih predvidenih poslabšanj. Vrsta občutnih materialnih poslabšanj delovnega prava pa je še mnogo daljša.

A že navedeno dokazuje, do kam so si tu reakcionarne in asocialne sile upale.

Razredni boj so še v ljutejši formi te sile, kapitalisti napovedali. Delavstvo se samo brani, ker ne more dopustiti, da bi se ga poptevalo kot brezpomembnega črva.

Grafično delavstvo v boju za novo delovno pogodbo

(Nekdaj in sedaj).

Delovna pogodba za grafično delavstvo v Dravski banovini poteče s 30. junijem t. l. Začela so se že tudi pogajanja za sklepanje nove tarife, ki naj v bodoče štiti delavstvo in njegove koristi, ki pa naj hkrati varuje tudi zahteve poslodavcev. In kakor vedno ob takih prilikah, tudi to pot ne manjka presenečenj.

Kakor smo s prejšnjo tarifno revizijo v Sloveniji dosegli rekord trajanja tarifnih pogajanj, tako moremo danes ugotoviti, da je sedanja tarifna revizija edinstvena zavoljo nečutenih dogodkov, ki jih zaznamujemo v zvezi z njo.

Nekoč je Narodna tiskarna v Ljubljani (odnosno njeno vodstvo), ki je med največjimi časopisnimi podjetji v Dravski banovini, za časa mezdne gibanja pokazala, da je za napredek grafične industrije in za pravilno urejene razmere v podjetju. Zategadelj je zahteve grafičnega delavstva dobrohotno upoštevala in stremela, da so bile razmere med njo in njenimi uslužbenci vobče čim boljše. Bila je ob mezdni gibanjih element, ki je blagodejno vplival na potek tarifnih pogajanj.

Jack London je v svoji »Železni peti« opisal, kako nastane razredni boj in kdo ga napoveduje in ustvarja, a ta ataka na socialno politično zakonodajo je silna ofenziva kapitalistov na človeško dostojanstvo delavskega razreda. Poostren razredni boj.

Delavski razred ga sprejema.

Na poziv Strokovne komisije so se vršili zadnjih 10 dni po vseh krajih Slovenije številni shodi, zborovanja, sestanki delavstva in nameščenstva, kjer so z ogorčenjem protestirali proti takim poskusom delodajalcev ter sporočili Delavski zbornici in Ujedinjenemu Radniškemu Sindikalnemu Savezu Jugoslavije v Beograd sledeče zahteve:

»Razpravljali smo o predlogih delodajalcev, ki hočejo nečuvno poslabšati Obrtni zakon. Obrčamo se na Vas s pozivom, da storite vse, da se ti načrti in predlogi podjetnikov za poslabšanje Obrtnega zakona in socialne zakonodaje sploh, ne uveljavijo. Mi vsi stojimo trdno z Vami in zahtevamo, da se predlogi kapitalistov zavrnejo.

Kakor imamo poročila, so se oglašile tudi že nekatere predmetne občine ter protestirale proti takšnemu poslabšanju Obrtnega zakona.

Delavstvo stoji pripravljeno na bojišču za svoje človečanske pravice. Njegove svobodne strokovne organizacije se jačajo. Ustvarili ste razredni boj, mi smo pripravljeni!

Kakšna pa je »sedanja« Narodna tiskarna in kako namerava njeno vodstvo vplivati na potek tarifnega gibanja, kažejo nad vse jasno dogodki zadnjega časa.

Gospodarski položaj narekuje, da je treba nujno ustvariti pravilno razmerje med delavstvom in podjetniki. Od pravilno urejenega delovnega razmerja morejo mnogo pridobiti tudi podjetniki. Težnja grafičnega delavstva je, da se z dobro delovno pogodbo ustvari neko znosno razmerje med delom in kapitalom, ki bo zagotovilo tudi dvig grafične obrti. Vse pa seveda odvisi od uvidevnosti gg. podjetnikov. Nikakor ne moremo uvideti, da bi bil sedanji čas najbolj primeren za boj na nož, kakor bi ga radi izzvali nekateri delodajalci. Spričo zahtev grafičnega delavstva moremo reči, da se gibljejo popolnoma v okviru gesla: živeti in živeti pustiti. Delavcu je treba zagotoviti možnost kulturnega življenja.

Zgoraj imenovana tiskarna pa ne le, da skuša v sedanjem tarifnem gibanju doseči poslabšanje življenjskega položaja grafičnega delavstva, ostri položaj do skrajnosti in se na

celo za najbolj izrazitega kapitalista neokusen način pripravlja za izpad tudi proti lastnemu delavstvu, ki že desetletja verno služi podjetju in je bilo povezano doslej z lastniki tiskarne tako z delom kakor tudi politično. Tako danes postopa ta nekdanja dobra, napredna, lojalna in poštena ljubljanska Narodna tiskarna! Ali ne ustvarja s tem takozvanega razrednega boja, katerega nacionalisti tako vroče zanikajo?

Po svetu so se dandanes razmahnili nacionalistični pokreti. Tako tudi pri nas. In prav Narodna tiskarna je v najtesnejši zvezi s tem gibanjem. Spričo gori navedenih dejstev pa smelo trdimo, da je nacionalno gibanje le navidezno takšno, za kakršno hoče veljati. Teptanje delavskih pravic se nikakor ne sklada s socialnimi izrazami nacionalističnih programov. Sedanje postopanje in ravnanje te tiskarne bo, upamo, mnogo doprineslo k temu, da bo nacionalizem izgubil svojo varljivo privlačnost.

Med grafičnim delavstvom je

mного nacionalistov. Še celo med funkcionarji njegove organizacije so! Morda bodo prav ti na zgledih, ki jih nudi Narodna tiskarna vendarle spoznali, koliko so izvestne ideje vredne v praksi.

Grafično delavstvo, strnjeno v svoji organizaciji, je doslej še pri vsaki priliki dokazalo, da mu je mnogo lažje na poštenu ureditvi odnošajev. Motijo se pa tisti, ki mislijo, da mu lahko odvzamejo dosedanje pridobitve z nasiljem. Ako bo potrebno, potem bo znalo voditi pravičen in pošten boj s tisto vztrajnostjo, ki mu je lastna. Medtem pa utegne še marsikomu postati jasno, česar se do danes ni prav zavedal.

J.

(»Del. Politika«).

Pripomba uredništva:

Dasi »Savez grafičarjev« ni v sklopu URSSJ, je vendar član strokovne internacionale. Tudi delavstvo organizirano v Strokovni komisiji za Slovenijo bo budno sledilo borbi grafičnega delavstva in mu stalo solidarno ob strani.

Ali Vas ni sram . . . ?

V teh strašnih časih, ko je že vse takorekoč obupano vsled težkoč in skrbi za vsakdanji kruh, izgleda da hočejo gotova rudarska podjetja svoje delavstvo do skrajnosti ponižati na stopnjo brezpravnega živalstva in to ne onega, katerega smatra človek za sebi koristnega, temveč onega, katerega smatra za sebi nevarnega.

Zal, da je človeku s peresom skoro nemogoče popisati vso umazanost, katero mora danes rudarsko delavstvo prenašati od strani svojih »višjih« poleg svojega težkega in nevarnega poklica, v borbi za svoj skromen obstoj. Zato ni čudno, če je ravno med rudarskim delavstvom največ nesreč in končno takih katastrof, kakor je bila zadnja v Kaknju in sedaj zopet v Monsu. Vendar vsa teža dela in ž njim v zvezi različne nevarnosti bi bile za rudarje še znosljive, če ne bi obstojalo toliko vrst šikan od strani podjetja. Te bi sicer čisto lahko izostale, če bi bilo pri gospodih v gospodskih suknjah več človeškega kakor je.

Tako se je zgodilo, da je uprav-

nik nekega rudnika poleg tega, da si hoče prisvajati pravo do nadzorstva delavstva tudi izven obrata, izdal razglas delavstvu rudnika sledeče vsebine:

1. V jami se sme kruh jesti le v času odstrelitve, ko se kadi.

2. Delavstvo zunanega obrata sme kruh jesti le v zato določenem času, katerega pa mora nadoknaditi po svojem šihu z 1/4 urnim delom.

Kdor bi zgorej navedenega ne upošteval, se ga bo kaznovalo in sicer: prvič z globo 10 Din, drugič 20 Din, tretjič javljenjem na višjo inštanco in četrtič pa z odpustom.

No in če se sedaj delavski zaupniki upajo predrzniti da v imenu prizadetega delavstva posredujejo za odpravo teh krivičnosti, se jim kratkomalo zagrozi z predajo orožništvu in politični oblasti.

To smo primorani da pribijemo javno, da naša javnost vidi in presodi če je to prav, da se z našim ubogim, pridnim in prepotrpežljivim delavstvom tako brutalno postopa in to celo pri rudniku, ki bi moral biti vzor vsem ostalim rudnikom.

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI!

VIABILO

na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

SMRJ, podružnica Jesenice, kateri se vrši v nedeljo, dne 24. junija 1934 ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Delavskega doma na Savi s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev občnega zbora in pozdravi delegatov.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.

3. Poročilo odbora.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev novega odbora in nadzorstva.
6. Delo v bodočem letu ter eventuelni predlogi.
7. Posvetovanje o raznem.

Sodrug in sodružice, ta dan je vaš! Pridite, da slišite poročilo svojih funkcionarjev, da pregledate svoje in njihovo delo! Nihče ne sme manjkati, vsakdo mora na občni zbor!

Upravni svet.

Filip Uratnik:

Delavstvo in gospodarska kriza

(Dalje)

Racionalizacija

ne bo smela biti, ako naj bo to prava racionalizacija več izključno stvar podjetnikov. Racionalizacija ni racionalizacija, če ni del splošnega gospodarskega načrta, ki naj usmerja gospodarstvo cele države vsaj v glavnih obrisih v smer povečane produkcije ali krajše zaposlitve. Zlasti ne moremo govoriti o racionalizaciji nikjer, kjer se povečuje delovna storitev poedinih delavcev, a istočasno znižuje delovna storitev drugih delavcev.

Da se prepreči, da bi prišli z racionalizacijo delavci ob kruh, je treba vezati racionalizacijo v prvi fazi vedno z obveznim skrajšanjem delovnega časa pri dosedanjem zaslužku, k odpustom delavcev pa se sme pristopiti šele, kadar imajo delavci racionaliziranih obratov možnost, najti drugo zaposlitev. V tem primeru pa je treba pristopiti v glavnem k znižanju cen. Podjetju more in sme ostati kot premija za racionalizacijo le razumno omejena svota. Ako bi se racionalizacija ne izvršila tako, naj bi vzdrževalo racionalizirano podjetje z večjimi zaslužki delavce, ki so postali vsled racionalizacije brezposelni. S temi načelnimi smernicami kot že omenjeno ne izključujemo možnosti primernih odškodnin podjetjem, ki so povečala s svojo iniciativnostjo produktivnost člo-

veškega dela. Nobena zasluga pa racionaliziranih podjetij ne more upravičiti do nagrad, ki desorganizirajo v svojih posledicah vse gospodarstvo in prinesejo koncem tudi racionaliziranemu podjetju škodo. Dobiti moramo na zgornjih načelih slonečo zakonodajo o racionalizaciji. Vpostaviti moramo državne kontrolne instance nad racionalizacijo, ki naj dobe potrebna pooblastila.

Javna dela.

Najučinkovitejšo mero proti posledicam krize bi morala predstavljati javna dela.

V tem pogledu so bili v Dravski banovini prvi početki že lani napravljeni. Novi zakon o javnih delih omogoča organizacijo javnih del v celi državi. Izkušnje, ki jih imamo s temi početki, so na žalost take, da danes javna dela med delavstvom niso popularna. V sedanji obliki jih je tudi težko zagovarjati. Predvsem je treba nastopiti proti glasovom, kakor da so lahko javna dela edina pomoč za nezaposlene. Tudi ako bi bila javna dela še tako sistematično organizirana, se velikemu delu nezaposlenih z njimi ne bo dalo vselej in povsod pomagati. Zato bo potrebno podpirati brezposelne tudi pri boljši organizaciji javnih del še vedno tudi z denarnimi podporami. Preko tega ne moremo priti, ker je samo denar ob vsakem času in povsod pričujoč. Ako koncentriramo vsa razpoložljiva sredstva v javna dela, ki se izvršujejo v letnem času in ki jih vršijo v glavnem nekvalificirani delavci, pri tem pa še mezde in druge pogoje tako določimo, da spodbujamo preko javnih del mezdni in socialni nivo, smo storili vse, da spravimo idejo javnih del med delavstvom in nameščenstvom na tak

glas, kakor ga imajo javna dela med temi sloji danes. Naša sedanja javna dela ne nudijo kvalificiranemu delavcu in zasebnim nameščencem skoro ničesar, pač pa mu nalagajo bremena. Čeprav je vse to res, se ne sme zavračati radi pogrešk v dosedanj izvedbi ideje same. Ali moremo izhajati brez javnih del? Ali se je mogoče boriti proti brezposelnosti v celem obsegu z zavarovanjem proti brezposelnosti? Konkretno se pravi to z izgraditvijo sistema Javnih borz dela, s povečanjem prispevkov, ki jih plačujejo za te ustanove delavci in nameščenci, v glavnem pa z državno subvencijo. Treba pa si je biti na jasnem, da tako brezposelno zavarovanje nikdar ne more biti tako izgrajeno, da bi moglo poseči s pridom v tako težke gospodarske depresije, kakor jih danes preživljamo. Rezerve takega zavarovanja bodo v priči ogromne potrebe vedno daleko premajhne. To postane takoj jasno, ako imamo pred očmi, da so izgubili v zadnji depresiji brezposelni na zaslužku po 800 milijard na leto. Rezerve takega zavarovanja bodo, čim večji bo njih iznos, v tem večji meri nelikvidno naložene in bodo ravno takrat, kadar bi bile najbolj potrebne, nerazpoložljive. Koncem koncev zavarovanje zoper brezposelnost tudi zato ne more biti edini lek proti posledicam krize, ker nam neproduktivni konzum, ki ga tako zavarovanje omogoča, nikakor ne more biti ideal, temveč smo prisiljeni sprejemati vse to le kot nujno zlo. Denarno podpiranje brezposelnih je vsled svoje vsepričujočnosti po času in prostoru lek za prvo silo.

Ne sme pa biti več, kakor to.

(Dalje prihodnjič.)

Jesenice.

Blagajniško poročilo k računskim zaključkom za leto 1933 od 1. jan. do 31. decembra. Podružnica S. M. R. J. Jesenice.

Sodrug! Kakor lansko leto, se Vam tudi letošnje poslovno leto 1933 daje v pregled, da vsak sodrug in sodružica vzame list »Delavca« v roke ter se že vnaprej pripravi, da bo lažje sledil poročilu blagajnika na občnem zboru dne 24. junija 1934.

Podpor je bilo izdanih:

Na račun centrale	230 = Din 30.252.—
na račun podružnice	2 = Din 80.—
na račun lok. fonda	59 = Din 3.100.—
Skupaj podpor	291 = Din 33.432.—
Za brezposelne rudarje izdali	Din 4.487.—
Za brezpos. kovinarje na Muti	Din 2.046.50
Gibanje članov je bilo sledeče:	
V začetku leta rednih članov	1.055
pristopilo tekom leta	187
dopotovalo tekom leta	172
odpotovalo tekom leta	155
umrlo tekom leta	6
odpadlo tekom leta	258
Koncem leta rednih članov	995

Število članov je padlo v letu za 60.

Umrli so sodrug:

Bručan Martin, livarna,
Mikelič Matevž, žičarna,
Zugwitz Anton, poslovođa zadruga,
Ujčič Anton, martinarna,
Jakopič Matevž, Dobrava,
Močnik Ciril, Javornik.

Sodrug, vsi na občni zbor, naj noben dela prosti ne izostane.

Ažman Karol, t. č. blagajnik.

RAZPREDELBA LETA 1933 SMRJ. JESENICE

ODSEK	Prispevkov po Din				Skup. št.	Din	Gratis znamk			Vanred. prinos			Upisnina		Pravil.		Duplik.		Celotni iznos	Stanje članov
	8.—	5.—	4.—	2.—			brp.	bol.	skup.	II.	III.	sku.	Din	št.	Din	št.	Din	št.		
Livarji	53	528	—	32	613	3.128	17	9	26	—	—	—	—	1	7	1	3	—	3.138	20
Zavijalnica	—	311	537	—	848	3.703	37	10	47	—	4	4	16	2	14	—	—	—	3.733	27
Žičarna	—	3.145	—	129	3.274	15.983	89	165	254	7	—	7	35	16	112	3	9	1	16.142	80
M. valjarna	—	3.286	—	—	3.286	16.430	50	162	212	25	—	25	125	11	77	1	3	—	16.635	74
Žič. valjarna	—	2.144	—	—	2.144	10.720	95	69	164	8	—	8	40	3	21	—	—	—	10.781	52
Željeznica	—	1.338	54	61	1.453	7.028	34	16	50	—	—	—	—	8	56	1	3	—	7.087	31
Martinarna	—	6.472	—	—	6.472	32.360	57	145	202	24	—	24	120	15	105	14	42	—	32.627	140
Prost.-ekon.	—	1.051	241	145	1.437	6.509	90	45	135	—	—	—	—	10	70	8	24	—	6.603	45
Kurilnica	60	1.280	—	39	1.379	6.958	8	36	44	—	—	—	—	4	28	—	—	—	6.986	35
Elektrikarji	—	603	—	15	618	3.045	15	5	20	4	—	4	20	2	14	2	6	—	3.085	19
Dobrava	—	2.930	191	49	3.170	15.512	707	137	844	2	—	2	10	20	140	6	18	3	15.689	87
Zidarji	—	1.004	—	—	1.004	5.020	21	118	139	4	—	4	20	1	7	1	3	—	5.050	26
Profesionisti	41	1.484	29	89	1.643	8.042	33	64	97	4	—	4	20	9	63	2	6	—	8.131	38
Javornik	31	11.056	—	187	11.274	55.902	404	360	764	4	—	4	20	82	574	70	210	5	56.721	297
Cevarna	—	783	—	—	783	3.915	39	36	75	—	—	—	—	3	21	2	6	—	3.942	24
Skupaj	185	37.415	1.052	746	39.398	194.255	1.696	1.377	3.073	82	4	86	426	187	1.309	111	333	9	196.350	995

RAČUNSKI ZAKLJUČEK Z CENTRALO S. M. R. J. ZA L. 1933.

D o h o d k i				I z d a t k i			
185 znamk	po Din 8.—	1.480.—		92 brezposelnih podpor		11.446.—	
37.415 »	» » » 5.—	187.075.—		125 bolniških podpor		17.156.—	
1.052 »	» » » 4.—	4.208.—		5 posmrtnih podpor		970.—	
39.398.—	746 »	2.—	1.492.—	8 vanrednih podpor		680.—	30.252.—
82 van. znamk	» » » 5.—	410.—		10% podružnici tangenta		19.425.50	19.425.50
86.—	4 »	4.—	16.—	Intervencije, delegacije		4.755.50	4.755.50
				Uprava, agitacija		2.900.—	2.900.—
187 upisnin	» » » 7.—	1.309.—		Izdano za rudarje		4.487.—	
111 pravilnikov	» » » 3.—	333.—		Izdano za kovin. Muta		2.046.50	6.533.50
9 duplikatov	» » » 3.—	27.—	1.669.—	Izdatki skupaj			63.866.50
Odplačilo pisalnega stroja		1.900.—	1.900.—	Poslano centrali, saldo			140.917.—
Pobrani prispevek za rudarje		4.487.—					204.783.50
Pobrani prisp. za kov. Muta		2.046.50	6.533.50				
Prejemki skupaj			204.783.50				

LETNI RAČUNSKI ZAKLJUČEK SEKCIJE TEŽKE ŽELEZNE INDUSTRIJE SMRJ. JESENICE od 1. I. do 31. XII. 1933.

P r e j e m k i				I z d a t k i			
Tangenta 10% podružnici		19.425.50		Pisarniške, poštnina		3.257.25	
Obresti		165.50		Stanarina, Sava-Javornik		3.120.—	
Dolg na pisalni stroj		1.900.—		Agitacija		2.064.50	
Lansko čisto premoženje		25.280.40		Podpore		80.—	
				Blagajniki odsekov		3.873.75	
				Blagajniku podružnice		2.400.—	
				Pisalni stroj		1.900.—	
				Upravni stroški		2.460.—	
				Odbitek inventarja		1.882.70	21.038.20
				Sedanje čisto premoženje			25.733.20
							46.771.40

PREMOŽENSKI IZKAZ SEKCIJE TEŽKE ŽELEZNE INDUSTRIJE S. M. R. J. PODRUŽNICA JESENICE z dne 31. XII. 1933.

A k t i v a				P a s i v a			
Gotovina v blag. 31. XII. 1933		839.90		Sedanje čisto premoženje			25.733.20
Deleži Spl. gosp. in konz. zadruga		4.530.—					
Delnica Ljudske tiskarne		50.—					
Hranilna vloga		3.289.50					
Inventar po odbitku		17.023.80	25.733.20				
			25.733.20				25.733.20

RAČUNSKI ZAKLJUČEK LOKALNEGA FONDA S. M. R. J. JESENICE od 1. I. do 31. XII. 1933.

D o h o d k i				I z d a t k i			
Parski sklad		7.492.23		Prijave, poštnina		191.50	
Obresti od tekoče vsote		145.50		Agitacija, delegacije		3.208.—	
Prispevek za prosveto		7.—		59% podpor		3.100.—	
Razni dohodki		2.921.50		Podpora za rudarje		4.487.—	
Dohodek nabiral. pol		7.196.50	17.762.73	Podpora za kov. Muta		2.046.50	
Lansko čisto premoženje		6.462.50	6.462.50	Razni izdatki		2.245.50	
				Odbiti inventar		291.30	15.569.80
				Sedanje čisto premoženje		8.655.43	8.655.43
			24.225.23				24.225.23

PREMOŽENSKI IZKAZ LOKALNEGA FONDA S. M. R. J. JESENICE z dne 31. XII. 1933.

A k t i v a				P a s i v a			
Saldo blagajne 31. XII. 1933		6.032.93		Sedanje čisto premoženje		8.655.43	8.655.43
Inventar po odbitku		2.622.50	8.655.43				
			8.655.43				8.655.43

Lesce

Zahvala. Podpisani se najlepše zahvaljujem vsem delavcem in delavkam tovarne verig v Lescah, ki so mi priskočili na pomoč v moji težki bolezni v znesku Din 376.—, za kar se še enkrat vsem prav lepo zahvaljujem.

Ivan Prešeren.

RUDARJI

Dajte kar komu gre . . . !

V današnji dobi zmešnjav, ko že tako izgleda, kakor da bi se moral svet vsak čas na glavo postaviti, ena reč prav dobro napreduje, in to je izkoriščanje delavstva. Ta znanost (če se sme tako imenovati) danes tako silno napreduje, da če bi imela ta slu-

žiti celokupnemu človeštvu, bi morali takoj imeti raj na zemlji, in bi o kakih krizah niti govora ne bilo.

Ne samo, da so znali ti gospodje, ki se na to znanost razumejo, vcepiti delavstvu strah pred redukcijo v kri in mozeg, mu poleg tega še pošiljajo razne apostole, da ga mamijo z raznimi stanovskimi sporazumi med delom in kapitalom, blateč pri tem vse kar spada k svobodno razrednemu gibanju. Ne, njim ni dovolj, da delavca samo fizično zaslužijo, temveč ga hočejo predvsem še duševno.

Vendar, če že ima kapitalizem ta interes, pa bil naroden, mednarodni ali krščanski, potem bi še mi to razumeli, ker priznavamo razrednost v današnji družbi. Vemo in priznamo

tudi, da ima kapitalizem za dosego svojega cilja ne samo mrtva, temveč tudi živa sredstva v obliki ljudi, ki so v njegovi službi zato, da služijo njegovim interesom.

Ali nekaj pa vendar ne moremo razumeti, čeprav se trudimo že dolga leta, namreč to, da kar že kapitalizem delavcu pod gotovimi okoliščinami mora priznati, mu zopet njegovi nameščenci jemljejo. Vzemimo na primer: Pri nas v Sloveniji imajo rudarji pri večini rudnikov svoje kolektivne pogodbe. Vse te kolektivne pogodbe, katerih namen je ureditev delovnih in mezdnih odnošajev med delavstvom in podjetjem, še daleč ne odgovarjajo delavskim interesom, kar je v glavnem krivda na delavstvu sa-

Pod severnim nebom

ali „Ocean“ je knjiga, ki jo je napisal ruski pisatelj Pavel Nizovoj in ki jo letos izda Čankarjeva družba. Krasen roman je „Pod severnim nebom“, poln ne navadne lepote, napet in zanimiv. — Bodi član in dobil jo boš.

mem. Ali vendar če bi se še to upoštevalo, kar je tu notri zapisano, bi še vsaj nekaj bilo. Ali niti to se ne izvaja. Ko bi šli tu v podrobnosti, bi lahko spisali cele knjige.

Tako se je zgodilo pri nekem večjem rudniku, da so se po nastopu novega obratnega vodja takoj tudi za služki delavstva regulirali navzdol in to na tako umeten način, da skoro ne najdeš, kjer bi se bila kolektivna pogodba kršila. Vzemimo en primer: na enem odkopu so rudarji na 71 šihotov 14 dnevno (vzeto 6 mož) dali recimo 437 vozičkov premoga. Na premiji so dobili na voziček 1.30 Din. Drugo perijodo je pa dalo ravno isto moštvo na 70 šihotov in 441 vozičkov premoga in dobilo samo 0.97 Din premije na voziček. Nadaljnjo perijodo pa še samo 18 par. Tako da je to moštvo pri enem šihu manj in 4 vozičke več storitve zaslužilo 2 Din 7 par manj kot prejšnjo perijodo. Tretjo perijodo se je pa to poslabšalo za 6.40 Din na storjeni ših. To se pa ni zgodilo samo eni nasadbi, temveč vsem.

To je en sam primer. Našteli bi jih pa lahko tisoče pri raznih rudnikih. Tako daleč je že to prišlo v kri raznim g. inženjerjem in obratovodjem, da bi skoro moral vsak delavec pri reklamaciji imeti odvetnika seboj, da bi mu pomagal, da dobi vsaj to, kar mu po pogodbi gre. So sicer tudi tu izjeme ali zelo redke so.

Tako je do 90% pri vseh naših rudnikih. Ja, ko bi nadzorno osebje, inženjerji, obratovodje, toliko paznje polagali za varnostne predpise po jama in s tem v zvezi na zdravje rudarjev, pa bi veliko človekoljubnejše delo vršili, in kapitalizem bi še imel vedno svoj dobiček. Dajte torej delavcu kar mu gre.

Nesreče v rudnikih. Katastrofa v Kaknju je vzbudila povsod veliko pozornost in zahtevo, da se ukrene vse, da se take nesreče v bodoče preprečijo.

»Delavec« je prinesel izpod peresa centralnega tajnika Zveze rudarjev Jugoslavije s. Arha predloge, kaj se naj ukrene. (Glej »Delavec« št. 9, od 10. maja 1934).

Treba je torej sedaj priti k dejanjem. Strokovna komisija za Slovenijo je zaprosila Delavsko zbornico, da čimprej skliče anketo, na katero naj povabi zastopnike Z. R. J., zastopnike rudarske oblasti, zastopnike vseh socijalnih zavarovanj in zastopnike banovine. Na tej anketi bi podal zastopnik Z. R. J. svoje strokovnjaško poročilo in k temu primerno utemeljil ukrepe za preprečitev nesreč.

Sklepi in predlogi te ankete bi se potem prenesli na državno konferenco v Beogradu, za katero sklicanje naj bi dalo pobudo centralno tajništvo Delavskih zbornic v Beogradu.

SPLOŠNA DELSTROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Litija

Tudi v naši predilnici v Litiji je prodrla misel, da se ustanovi naša organizacija, t. j. Splošna del. strok. zveza Jug. podr. Litija. Gotovi ljudje so nam napovedali smrt, begali ljudi z najrazličnejšimi stvarmi, da naša organizacija od oblasti ni dovoljena, da nas bodo razgnali orožniki, nas bodo pozaprlili in take slične stvari. Toda mi smo šli preko njih in v soboto, dne 12. maja 1934 ob 8. uri zvečer se je vršil v gostilni Brina naš ustanovni občni zbor, ki je bil jako dobro ob-

Sodrug!

KUPOJTE IN ZAHTEVAJTE POVSOD KRUH IN PECIVO IZ
Delavska pekarna Mirko Cortila, Ljubljana
 POSTOJNSKA ULICA 11, DESNO. TELEFON 31-71.

Sodružice!

iskan in sedaj imamo podružnico. V eno uro trajajočem poročilu nam je naš centralni tajnik sodr. Jakomin na jako poljuben in odkrit način pojasnil vzroke kapitalistične krize in naloge naših strokovnih organizacij. Vsi navzoči so z velikim razumevanjem zasledovali njegov govor, in videti je bilo, da si žele delavci odkrite, poštene besede, da se jim pač pove to kar v življenju je, ne pa tako kakor preč časom, da so razni govorniki delavcem obljubovali vse, potem pa so jih pustili na cedilu.

Po njegovem referatu se je izvolil odbor iz sledečih sodrugov: predsednik Podlipnik Franc, podpredsednik Oblak Viktor, tajnik Vuk Viktor, blagajnik Videmšek Ivan, odborniki Kastelic Fani, Strniša Franc, Benedikovič Minka, Brajnik Andrej in Okorn Miha. Kontrola: Grobnik Rezka, Zupan Ivan in Dolšek Fani.

Sodrug, sodružice! Led je prebit, kamen je postavljen. Sedaj pa je naša dolžnost, da delamo neumorno in nesebično z vso pogumnostjo naprej tako, da pripeljemo slehernega delavca v naše vrste, potem pa bodo odpadle vse šikane, denunciacije, laži itd., ter nam bo zasijala lepša bodočnost.

Liboje

Keramični delavci v Libojah (Petrovčce) za sklenitev kolektivne pogodbe. V ponedeljek, dne 28. maja se je vršila v Libojah mezna razprava, katero je na inicijativo Splošne delavske strokovne zveze sklicala Delavska zbornica. Razpravljalo se je o prekinitvah dela in odškodninah, o rednem izplačevanju mezd, raznih nedostatkah, zlasti radi nabavljanja gob, katerih nakup oziroma plačevanje je prevladalo že leta 1927 podjetje na delavstvo. Razprava še ni zaključena in se bo službeno in plačilno razmerje uredilo s kolektivno pogodbo, kateri podjetje ne ugovarja. Delavstvo pozivamo, da se kompaktno organizira v zaščito svojih interesov, ker le skupno združeno in solidarno zamore računati na uspehe.

Ptuj

Pogreb vrlega sodruga. Preteklo nedeljo smo na pokopališču v Rogoznici pokopali vrlega sodruga Gaiserja iz Maribora. Po poklicu je bil pekovski pomočnik. Postal je žrtev dravskih valov. Pevski odsek pekovi iz Maribora mu je priredil dostojen pogreb. Sodrug pekovski pomočniki so položili na gomilo lep venec z rdečimi trakovi, kar je redkost pri nas. Ob odprtem grobu so zapeli dve v srce segajoči žalostinki. — Pogreba so se udeležili tudi sodrug iz Ptuja. Naj

počiva v miru. Sorodnikom in ss. pekom izrekamo naše sožalje!

Občni zbor Splošne delavske strokovne zveze. V nedeljo, dne 27. maja se je vršil redni letni občni zbor podružnice Splošne delavske strokovne zveze. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da podružnica zelo agilno deluje. Centralo je zastopal s. Jakomin, ki je med drugim omenil najvažnejše naloge našega gibanja v bližnji bodočnosti. Soglasno je bil izvoljen novi podružnični odbor, od katerega pričakuje delavstvo, da se bo z vsemi silami zavzel za izboljšanje položaja.

LESNI DELAVCI

Lesni delavci Ljubljana

Dne 29. maja t. l. je preminul stari borec strokovne organizacije podružnice ljubljanskih mizarjev sodr. Naglič Filip. Bolehal je več let na želodcu ter isti bolezn podlegel v starosti 58 let. Bil je več let v centralnem in podružničnem odboru, organiziran je bil nad 30 let. Ljubljanski mizarji so ga prav v častnem številu spremili v naročje matere narave. Sodruha Nagliča ohranimo v trajnem spominu.

Lesni delavci Črnomelj

Dne 2. junija se je vršil ustanovni občni zbor Osrednjega društva lesnih delavcev podružnica Črnomelj, ki je bil prav lepo obiskan. Tako se delavci v tem kraju dramijo iz dolgega spanja. Razmere v kakršnih se nahajamo, nas silijo k združitvi. Pripravljalni odbor je storil svojo dolžnost napram oblasti, ki je pravila odobrila. Kljub nekaterim, ki so mislili, da so nekaj več kot mi proletarci.

Sodr. Bricej je v daljšem referatu objasn timer položaj lesnega delavstva ter pomen organizacije. Delavstvo se ne zaveda tega pomena, le organizirano delavstvo je v stanju boriti se za svoje pravice. Tako izkoriščan delavec še nikdar ni bil kot je danes. V marsikakem slučaju je še živel bolj negovana kot je delavec. Trda je borba za vsakdanji kruh, toda treba je vzdržati kot junak. Ob priliki se bomo bolj obširno o tej zadevi bavili. Odbor, ki se je izvolil, si je nadel nalogo, da bo po svojih močeh skušal želje in potrebe članstva zadovoljiti, seveda to pa le, če bo ostalo delavstvo zvesto organizaciji in se še ostalo organiziralo. Pri volitvah so bili še malo v strahu, ko pa je bil predlagan za predsednika stari borec za delavske pravice, je navdušenje prišlo tudi pri ostalih delavcih.

Izvoljeni so bili sledeči sodrug: predsednik Pezirc Anton, podpred-

sednik Gazbada Josip, tajnik Klemenc Vinko, blagajnik Milek Jurij, odborniki: Rendulič Drago, Cačič Stevo, Vrščaj Matija, Zedirc Karol, namestniki: Jerman Stanko, Pucelj Ivan, Legec Milan, Posidel Josip, nadzorstvo: Božičević Ivan, Smerekar Franc, Špeljko Anton, namestniki: Schwajger Janko, Kasolič Jakob.

Nato je sodr. Milek prečital resolucijo radi kršitve obrtnega zakona, ki ga podjetniki hočejo poslabšati ter je bila soglasno sprejeta. Nato je občni zbor zaključil s pozivom na delo za organizacijo.

MONOPOLCI

Protestno zborovanje delavstva tobačne tovarne v Ljubljani

Monopolsko delavstvo ima svoj »Pravilnik o radu« iz leta 1926. Ker pa isti mnogo zaostaja za pravicami, katere daje »Obrtni zakon« privatnemu delavstvu, je sama Monopolska uprava uvidela, da je potrebno tudi njenemu delavstvu izboljšati socialni položaj.

V oktobru mesecu leta 1923 je pozvala z uradnim aktom delavske zapupnike in z zakonom priznane delavske organizacije tobačne tovarne v Ljubljani, naj predložijo svoja mišljenja k spremembi »Pravilnikov«.

Delavstvo je isto predložilo, vršila se je celo anketa monopolskega delavstva v Beogradu 28. januarja 1933, a Uprava Monopola se je postavila na stališče strogega poslodavca in ni poslala svojega zastopnika, da bi oseben čul želje in zahteve delavstva.

Od takrat pa do sedaj so se vodili pregovori in dajale obljube s strani Monopolske Uprave Savezu monopolskih delavcev Jugoslavije — rezultat pa je bil ta, da se poleg par dobrih točk za delavce, hoče vstaviti od M. U. tudi paragraf 29 novega »Pravilnika«, kateri indirektno negira stalnost, a delavstvo bi bilo po mili volji predpostavljanih izročeno pa makar po 30 letih službe — metanju na cesto brez penzije in odpravnine v naročje brezposelnosti in bede.

Ker se delavstvo zaveda, da se lahko upelje z ozirom na ta paragraf brezpravno stanje do penzije, se je zbralo dogovorno med delavskimi zapupniki in strokovnimi delavskimi organizacijami tobačne tovarne v ponedeljek 14. maja 1934 v veliki dvorani Delavske zbornice in enoglasno protestiralo proti tako »izboljšanemu« pravilniku in odposlalo protestno resolucijo g. gen. direktorju Marku Markoviču potom Savezne

uprave in Delavske zbornice v Beogradu.

Enaka zborovanja se vrše po vseh mestih v državi, kjer postojajo monopolska podjetja, da se odbije napad na osnovno pravo monopolskega delavstva.

Kultura

»Svoboda«. Izšla je 6. in 7. št. za junij in julij s prav izbornim vsebino. Platnice so lepe, papir in tisk izborni, članki, posebno uvodni in Golouha prvovrstni. Poročila in pregledi pestri in jasno zrcalo, kako razgibano je delavsko gibanje pod vodstvom Svobodašev. — Kdor še ni Svobodaš naj postane, da bo imel revijo »Svoboda«.

Naša pota, revija za turizem, sport, kino, družbo, je izšla že 3. številka. Bogato ilustrirana in prinaša poljudne potopisne črtice in poročila.

Jože Kranjc: Katakombe. Igra v treh dejanjih, izdala in založila Založba Drama v Ljubljani, je izšla.

Razno

30.000 mrtvih zaradi olja, ki ga morada ni!

V džungli južne Amerike, na meji dveh republik, Bolivije in Paragvaja, je divja pokrajina z imenom Chaco. Za posest tega kosa divje zemlje se besno tepeta Bolivija in Paragvaj že 17 mesecev. V tej »lokalni« vojni je bilo že čez 30.000 mož ubitih. Zakaj?

Pred nekaj leti so inženirji ameriške petrolejske družbe Standard Oil nekaj stikali po dotični džungli in vrtili v zemljo. Po več mesecih vrtanja so naznanili, da bo »najbrž« petrolej tamkaj. Divja pokrajina se je prej smatrala za last Bolivije; prav za prav se ni nihče dosti brigal, čigava last je Chaco, ker je bil kraj brez koristi. Kakor hitro pa je vlada republike Paragvaj slišala, da bo »najbrž« olje tamkaj, se je začel preprič z Bolivijo. Obe republiki sta trdili, da je Chaco »tostran meje«. Ker je nemogoče, da bi imeli obe prav, je prišla vojna v džungli.

Obe republiki, Bolivija in Paragvaj, sta v Ligi narodov, a to ju ni motilo, da se ne bi spopadli. Sosedje obeh so tudi v Ligi, kljub temu jim ni prav nič za mir v njih sredi — vsi namreč dobro tržijo z municijo in orožjem. Tako se nadaljuje blazno klanje najbrž za prazen nič.

Liga misli zdaj ustaviti to »vojni-co« z municijskim bojkotom. Vse države so pozvane, naj ne pošiljajo več streliva v Chaco. Vlade bodo obljubile vse, toda trgovci s smrtno bodo »butlegali« strelivo toliko časa, dokler ga bo hotel kdo kupiti. Dokler bo profit na svetu, bo tudi trgovina z vso nesnago in grozoto.

(Chicaška »Prosveta« od 21. V. 1934.)

Ljubljanski »Slovenec« piše o predlogih za mir in zjamčeno varnost, ki jih je stavil narodni komisar za zunanje zadeve Sovjetske Rusije, Litwinow, kot »Litwinowe burke«.

Vkljub temu, da je že 14 držav za ta Litwinow predlog, so za »Slovenca« samo »burke« in je tako po tej »Slovenčev« ideologiji vseh 14 držav »burkastih«.

»Delavska Politika« od 6. junija 1934 je ponatisnila na uvodnem mestu to »Slovenčev« trditev, da delavci vidijo in spoznajo, kdo je in kaj, je takozvani katoliški »Slovenec«. Čitajte ta ponatis.

Stanovi, ki bi imeli v stanovski državi pravico do obstoja, bi bili: stan denuncijantov, stan uskokov, stan avanturistov in stan — koritarjev.

Vilko Ivanuša:

Osamljenost

Sodruhu Avgustu Cesarcul

Vzvalovano in temnomodro je morje, podobno belim galebom... Tam v daljini mala bela jadrnica.

Morje revoltno pljuska ob strmo skalnato obalo, vse penasto, kakor bi se penilo v onemogli jezi.

Na eni iz visokih pečin, ki se vrtoglavo vzpenjajo v globino, sedi mladi človek in zamišljeno opazuje ples morskih valov. Valovi se zaletavajo v pečine in po zakonu odpora se revoltno odbijajo. Morska pena pa prši visoko in v finih, drobčanih kapljicah, kakor čipkasta megla, pada nazaj v globino kot srebrni prah. In vsakokrat pobriža s svojo blestečo in hladno vodno prho obraz človeka, sedečega na pečini in strmečega v prostranstvo.

Človek je tih, zamišljen in trpkost je na njegovem obrazu. Podzavestno čuti veličastno milino mogočne igre prirode, dasi tega na zunaj ne kaže. Njegov obraz je blede, upadel in utrujen, poln skrbi in trpljenja.

Bela jadrnica polagoma izginja v horizontu, a ples prirode, groteskno

mikaven, še vedno traja, kakor da je bil od vekomaj in bo do vekomaj.

Človek, sedeč na pečini, misli:

— Prazno je in temno v moji notranjosti, kakor je vse prazno in temno, vse naokrog. Nikjer drevesa, nič zelenega, nobenega cveta, samo praznota in razbeljeni kamen in brezko-nečno morje. A jaz sem tukaj sam. In nikdo ne ve, kako težko je biti sam. V meni ni upanja, ne obupa, nego samo utrujenost in otopelost, utrujenost, ki ne objema liki pajčevine strupenega pajka. A ves slab sem, da bi se osvobodil!

V mnogobrojnih vijugah so strujile misli v njegovi glavi, vrstile se slike, ki so mu kazale dobe njegovega življenja.

— Siromašno otročstvo, potepnata mladost, vojna, krvavi udarci, učenje, težko ročno delo, prva ljubezen, ideje, trpljenje, razočaranje, preganjanje, bolezen in zopet trpljenje, razočaranja, preganjanja. In vkljub vsemu odpor, močan odpor, vztrajnost in zavest, da treba vzdržati in se boriti zoper vse tisto, kar ponižuje človeka. Vse to je bilo in je minulo, kakor pač vse mine. In mnogo-krat so nastali trenutki nekakšne sla-

bosti in onemoglosti, kakršna je sedaj v njem. Vedno sem skril svojo tugo in jo bom tudi sedaj. Zakaj moram jo skriti, ker bo prešla. Moč moje volje mora biti močnejša od vsega. Mi vsi ne potrebujemo svoje energije samo za sebe, potrebujemo jo tudi za druge, za ostale naše sodruge, za boj za boljšo bodočnost tistih, ki prihajajo.

Človek se je vznemiril. Prsti so se mu skrčili v nervoznosti, v očeh je zažarel plamen, a lasje so prhutali v vetru.

— Mar sem tak bojazljivec in sentimentalni v nečem, cesar ni? Kaj sem mar res tako sam? Da!... Mnogi, resnično, so me zapustili, odrekli se mi in zatajili me kakor Peter Krista. Uboga moja sreča, o kateri sem tako pogosto sanjal in hrepenel po nji, vsa tista tiha lepota, ki me je v takih trenutkih objemala, vse to je že davno razrušeno. Preko vsega tega treba stopati! In sebe in lastne svoje občutke, bolečine in radosti, smeh in solze, ako nas vse to ovira in nam jemlje voljo. Zakaj mi moramo biti drugačni nego so drugi, moramo biti novi ljudje!

(Konec prihodnjšč.)